

Voordrachten van J.J. Cremer in 1859.

Advertentie in Leydse courant van 3 februari 1859:
Voordracht t.b.v. Kweekschool voor de zeevaart.

LEYDEN, 22 Februarij.

Wij hebben het genoegen te kunnen berigten dat de heer J. J. Cremer, uit 's Gravenhage, zich welwillend heeft bereid verklaard, om eene novelle, die nog niet in het licht is verschenen, het eerst in onze stad te komen voordragen, en wel ten voordeele der alhier gevestigde kweekschool voor zeevaart.

Mogen wij hierin een ondubbelzinnig bewijs zien, hoezeer onze vaderlandsche novellist de belangstelling, hem door Leydens publiek bij herhaling betoond, op prijs stelt, wij meenen grond te hebben voor de verwachting, dat hem dubbele toejuiching zal te beurt vallen, nu het eigenaardige kunstgenot, dat hij schenkt, in zulk een schoon verband gebragt wordt met de bevordering van een weldadig doel. De lezing zal plaats hebben op Vrijdag den 4^{den} Maart e. k., des avonds ten half acht ure, in de stads gehoorzaal. Er zullen lijsten van intekening à f 0.99 het kaartje worden rondgezonden, terwijl ook op den dag der lezing aan de gehoorzaal kaartjes zullen verkrijgbaar zijn.

Leydse Courant van 7 maart 1859:

— In de stads-gehoorzaal had gisteren avond de onlangs door ons aangekondigde lezing van den heer Cremer, van 's Gravenhage, plaats, ten voordeele van de alhier gevestigde kweekschool voor zeevaart. Het publiek toonde door eene buitengewoon talrijke opkomst dat het talent van den gevierden spreker ook hier op prijs wordt gesteld en dat het gaarne een offer wil brengen tot ondersteuning eener hoogst nuttige instelling. De gespannen verwachting werd ook ditmaal niet teleur gesteld. Met het talent hem eigen droeg de heer Cremer eene nog niet in druk verschenen novelle voor, gedeeltelijk in den Betuwschen tongval geschreven en getiteld: *Op de Kniehorst*. Het kon niet anders of de ontwikkeling van dit verhaal moest met aandacht worden gevolgd. De verschillende maatschappelijke toestanden en menschelijke hartstogten werden niet slechts geschetst, maar, om het zoo uit te drukken, gefotographieerd. Men was verlegen wat meer in den spreker te bewonderen, of de gave van opmerking omtrent schijnbare maar toch sterk sprekende kleinigheden, of de wijze waarop hij van alles weet gebruik te maken, om door eene humoristische voorstelling der waarheid op het gemoed zijner hoorders te werken en zoo noodig hen in 't hart te grijpen. De heer Cremer werd dan ook bij het einde zijner rede luide, naar ons voorkomt door sommigen wel wat luidruchtig, toegejuicht; welligt zijn zij, die in dat uiterste niet vervielen, niet het minst getroffen geweest.

Nieuw Amsterdamsch Handelsch en effectenblad, 7 maart 1859:

De voorlezing, die door den heer **Cremer**, van 's Hage, te Leiden zou worden gehouden, ten voordeele der kweekschool voor de zeevaart aldaar, had den 4 dezer plaats, en werd met den besten uitslag bekroond; het voorgedragen stuk droeg den titel van: *Op de Kniehorst*.

Algemeen handelsblad, 8 maart 1859:

LEYDEN, 5 Maart. De Heer J. J. **Cremer**, de vermaarde Betuwsche novellen-schrijver, heeft Vrijdag 11. de onuitgegevene novelle *de Kniehorst*, met algemeenen bijval voorgedragen in de stads-concertzaal alhier, en de opbrengst der bepaalde inschrijvingsgelden doen strekken ter bevordering van het doel der commissie van beheer van de kweekschool voor de zeevaart, om een nieuw gebouw te stichten: Men schat de opbrengst op f 500.

Hoornsche courant, 12 maart 1859:

— De vermaarde Betuwsche novellenschrijver, de heer J. J. **Cremer**, heeft 11. Vrijdag te Leiden de onuitgegevene novelle *de Kniehorst* met algemeenen bijval voorgedragen, in de concertzaal aldaar, en de opbrengst der bepaalde inschrijvingsgelden doen strekken ter bevordering van het doel der commissie van beheer van de kweekschool voor de zeevaart, om een nieuw gebouw te stichten. Men schat de opbrengst op f 500.

Voordracht in Utrecht op 16 maart 1859 t.b. Oogziekenhuis.

Utrechtsche Provinciale en stadscourant 18 maart 1859:

— Woensdag avond hield de heer *J. J. Cremer* alhier in 't gebouw van Kunsten en Wetenschappen eene lezing, ten voordeele van het gasthuis voor behoeftige ooglijders. 't Was eene nog onuitgegeven novelle, die hij voordroeg; elders heeft hij reeds met dezelfde novelle een talrijk publiek opgetogen; hier maakte hij niet minder diepen indruk. Voor hen, die de voordragt bijwoonden, behoeven wij haar niet nader te bespreken, en zij die, belang stellende in Vaderlandsche letterkunde, verzuimden Woensdag hun penningske voor een edelmoedig doel te offeren, en zich tevens een uitstekend genot ontzegden, raden wij hier slechts aan bij de uitgave met de novelle kennis te maken, die wij niet gaarne door eene ontleeding zouden verminken. We hopen, dat weinigen de blinkende stukken even mooi zullen vinden, als de bewoner van den Knichorst, zoodat ze, nu ze het kleine offer den blinden ditmaal niet hebben gebracht, dat later wel zullen vergoeden. Ook 't Utrechtsche publiek heeft echter wel iets van de kwaal beet; het geniet gaarne van invitatie-soirées (gelijk we er dezen winter een paar zoo uitnemende hadden) maar vergeet daarbij schuld af te doen, gelijk *Bikkers* aan den Lindenboom! Geen wonder, dat de lezing niet zoo bezocht was als onze invitatie-stadenten-koncerten!

Maar er was een keurig publiek, waaronder men onze voornaamste wetenschappelijke mannen opmerkte; en dat publiek, 't was opgetogen over de voortreffelijke voordragt, over het uitstekend produkt van den jeugdigen letterkundige, die met evenveel waarheid en warmte wist te schilderen, als hij met gevoel en takt vermag voor te dragen. We mogen hier niet in eene beoordeeling komen van de novelle; maar we moeten wel hulde brengen aan den man, die, zoo goed opmerker, 's menschen hartstogten reeds zoo heeft bestudeerd, en die op zoo uitstekende wijze teekent. Nimmer zagen wij trouwens een zoo talrijk publiek zoo naauwlettend aan de woorden hangen van een spreker, van wien voordragt niemand een woord, eene sylbe wilde missen. Na deze kennismaking wenschen we, dat de heer *Cremer* Utrecht

dit zal vergeten, terwijl we hen dank moeten zeggen, die ons in de gelegenheid stelden, de kennismaking aan te knooien.

De heer **Cremer** neemt niet alleen den dank mede van zijne hoorders; hij heeft dien van vele ongelukkigen ingeogst; voor 't gesticht der behoeftige blinden bragt de lezing, na aftrek der onvermijdelijke onkosten, ruim f 150 op. —d.

*UTRECHT, 17 Maart. Gisteren avond had alhier de aangekondigde voorlezing van den heer J. J. **Cremer** plaats, in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen. Was de heer **Cremer** door zijne novellen reeds met roem in onze stad bekend geworden, velen waren dan ook verlangend, hem als spreker alhier te zien optreden. De heer **Cremer** gaf eene uitstekende voordragt van eene nieuw door hem geschreven novelle, *De Kniehorst* genoemd. Even als hij in zijne novellen het eigenaardige der Betuwbewoners met juistheid weet weêr te geven, zoo weet hij in zijne voordragt de verschillende karakters en toestanden onnavolgbaar uit te drukken, zoodat men gerust kan zeggen, dat zijne novellen dan eerst in hare volle waarde te voorschijn treden, wanneer zij door hem, zoo geheel naar het leven, worden voorgedragen. De heer **Cremer** mogt dan ook, van verscheidene der aanwezige hoogleraren en letterkundigen, de warmste betuigingen van dank en goedkeuring ontvangen. De geheele opbrengst van deze lezing is door den heer **Cremer** welwiliend bestemd ten voordeele van het gasthuis voor ooglijders te dezer stede.

De vestiging van het Nederlandsche gasthuis 1858-1859:

3. Voorlezing van den Heer J. J. **Cremer.**

Commissarissen, de Heeren:

J. J. van Geuns.

A. H. de Hartog.

P. Templeman van der Hoeven.

4. *Medicinae Doctoren te Dordrecht.*

5. *Genees- en Heelkundigen ten platte Lande.*

Commissarissen, de Heeren:

N. J. B. Landman.

J. W. F. Scheffer.

24 oktober 1859: Voordracht bij Oefening kweekt kennis in Den Haag.

Eind 1859 geeft Cremer ook een voordracht in Schiedam. Hij draagt daar met veel succes de laatste hoofdstukken voor uit Arme Samuel. (Arme Samuel is dan nog niet verschenen. Zie brief aan Sijthoff van 3 januari 1860.)

Laatst bijgewerkt: 8 mei 2020.

www.jacobcremer.nl